

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר דתיים עצמאיים

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון:	יצירות בנושא הזמן	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק שני:	יצירות בנושא השואה	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק שלישי:	משל	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק רביעי:	קריאה מונחית	–	(25×1)	–	25 נקודות
					סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – יצירות בנושא הזמן (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2.

1. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

הזמן / א' מרגלית

תְּרַמִּילוּ שְׁמָלָא גְרָגְרִים וְרַק סִדָּק קָטָן לוֹ בְּצֹלֵי, בְּעֵדוֹ הֵם יוֹצְאִים כְּגָרִים אֶל אֲרָצוֹת הַלֵּעַד וְהַסֵּלָה.	וּצְמָאִיו שְׁגָמָאוּ מִן הַחֲמָת, אֶף הֶלֶךְ וְגִבֵּר צְמָאוֹנָם. וְרוֹקְנוֹ אֶת הַחֲמָת עַד קָמָט, וְרוֹקְנוֹהָ אֶל רֵב תְּמַהוֹנָם.
עֲנֵנוּ שְׁגָאָה וְרַחֵב אֵט לָאֵט אֶת מִימֵיו הוּא יִזֵּל לוֹ, שְׁיִתָּם רָקִיעוֹ מְכוֹכֵב מִתְפֹּגֵג עַד גְּוִיעָה שֶׁל "הַצִּילוֹ!"	זֶה הַזְמָן שְׁכָמִים נוֹזֵל לוֹ, וְכִמוֹ גְּרָגְרִים הוּא נוֹשֵׁר, שְׁכָנָחַל אֶכְזָב הוּא אוֹזֵל לוֹ, וְכָחֵל שְׁאֵין לוֹ קוֹשֵׁר. שְׁמִימֵיו כְּמוֹ מַחֲמַת דּוֹמְעִים כֹּה אֶכֶּל הוּא לֹא כְּמוֹ עֵין נוֹבֵעַ, בְּחִיקוֹ עוֹלָמוֹת שְׁגוֹוְעִים פֹּה, וְאֵף הוּא בְּחִיקָם, הַגּוֹוֵעַ.
נִחְלוּ שְׁפָרֶץ מֵאֲפִיק – עַד חֲמָה גְּמַעְתּוֹ בְּקֶשׁ קָרְנִיָּה; שְׁכֶסֶה אֲדָמָה בְּסַפֵּק – כֶּבֶר חֲשֶׁפָה אֲדָמָה אֶת פָּנֶיהָ.	שְׁפוֹרֶשׁ חֲבֵלִיו, וּמוֹתָחַ אֶת שְׁנֵים קְצוֹתָם וְשׁוֹרֵעַ, וּמוֹשֵׁף עַד מַעְבֵּר לְבִטָּח וּמוֹשֵׁף וְהוֹלֵךְ עַד – קוֹרֵעַ.

א. בחרו בשלושה מן הדימויים של הזמן בשיר זה. הסבירו אותם ואת הקשר שלהם לרעיון המרכזי בשיר. (15 נקודות)

ב. מהו האירוע בעברו של עם ישראל הנרמז בשיר? הסבירו את הרעיון שהמשוררת מבטאת בשיר בעזרת אירוע זה.

(10 נקודות)

2. הלילה / הרב דוד זריצקי

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. הציגו את מערכת היחסים בין הלילה ובין הכוכבים, כפי שהיא מתוארת ברשימה "הלילה". (12 נקודות)

ב. על פי הרשימה "הלילה", הסבירו איזה סוג של בני אדם מסמל הלילה, ואיזה סוג של בני אדם מסמלים הכוכבים.

(13 נקודות)

פרק שני – יצירות בנושא השואה (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 3–4.

3. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

בר מצות הבן נ"י / ח' ברונשטיין

- בית 1 באולם ששכרנו אין פאר או יציע,
כי אורחי הכבוד הם שוכני הרקיע.
- בית 2 כבר הדלקו האורות – החשף לא פג,
באים אורחים – כלם לבושי חג.
באים מכל עבר, באים ומברכים,
גם נוטלים דבר, יושבים וסועדים.
"מזל טוב! מזל טוב!" – ידים מושטות.
"מזל טוב – בנכם שיחיה הגיע למצוות".
העצמות היבשות קרמו עור וגידים,
יש המשיך לשושלת, הנה אנו חיים!
- בית 3 הדלתות פתוחות, יש עוד ועוד באים.
החשף גובר, למרות האורות הדולקים.
מתוך האפלה הנה הם קרבים,
אורחי האמתיים, אורחי היקרים.
- בית 4 הנה אמי הצדקת עם אחי הקטן,
נפרדתי מהם באשויץ על פתח הכבשן,
ובא גם אבי הטהור, אשר ענה למות,
דודים ודודות, ומחכים בתוך.
- בית 5 עומדים הם דוממים, מקשיבים לדרשה,
גומעים בצמא את דברי התורה,
עומדים ומתרגשים ואומרים כאחד:
"יש תקנה לאחריתנו – לא הקרבנו לשוא".
- בית 6 ואני רוצה להגיד – אמא אני זוכרת,
את אשר בקשת ממני בקרון הרפכת,
שאשמור מצוות בכל מצב בו אהיה,
והבטחת לי – אמא – שאשאיר בחיים – אחיה.
- בית 7 אבא, אבא רק מספר מלים:
ספרו לי, שבמחנה קניית תפלין,
קדשת שם שמים ברבים,
נפשו, בודאי, צורה בצרור החיים.
- בית 8 ורוצה גם לשאל, איך זה שם בגן?
איזה מקום הועידו לאחי הקטן?
מה מקומם שם של הצדיקים הקטנים,
המנוחמים אותם מלאכי השרת, או גם בוכים?
- בית 9 באולם השמחות אין פאר או יציע,
כי אורחי – הכבוד הם שוכני הרקיע.
ובחוץ רוח טבת מיללת ובוכה,
יתגדל ויתקדש שמה רבא!

א. תארו את "אורחי הכבוד" – בני המשפחה של הדוברת, הנגלים לה בשיר זה, והסבירו את תרומתם לבניית משמעות השיר.

(15 נקודות)

ב. פרשו את הבית השלישי בשיר, והסבירו את תרומתו לבניית משמעות השיר. (10 נקודות)

4. חיים שמי / ר' משה פראגר

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. הסיפור "חיים שמי" הוא סיפור ריאליסטי שיש בו גם משמעויות סמליות.

הסבירו שתיים מן המשמעויות הסמליות בסיפור, וכתבו כיצד כל אחת מהן באה לידי ביטוי בסיפור.
(14 נקודות)

ב. הסיפור "חיים שמי" מסופר מנקודת מבט של ילד.

הסבירו את התרומה של נקודת מבט זו לבניית המשמעות של הסיפור. (11 נקודות)

פרק שלישי – משל (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 5–6.

5. פרעוש וגמל / רבי ברכיה הנקדן

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. הסבירו את המשמעות הסמלית של שני בעלי החיים במשל זה. (8 נקודות)

ב. פתיחה מיוחדת, דיאלוג ופער בין דמויות הם שלושה מן המאפיינים של המשלים מאת רבי ברכיה הנקדן.

הסבירו את התרומה של שלושת המאפיינים האלה להבנת המשמעות של המשל. (17 נקודות)

6. השליחות / י' כהן

ענו על שני הסעיפים א–ב.

"השליחות" היא יצירה אלגורית.

א. מהי אלגוריה? הביאו מן היצירה שלוש דוגמאות הרומזות ש"השליחות" היא יצירה אלגורית. (10 נקודות)

ב. ביצירה ה"שליחות" יש כמה נושאים מרכזיים:

– תפקיד האדם בעולם

– בחירה חופשית

– עינוי הנשמה בעולם האמת

בחרו בשניים מן הנושאים האלה, והסבירו כיצד הם באים לידי ביטוי ביצירה. (15 נקודות)

פרק רביעי — קריאה מונחית (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 7–8.

7. תארו את הסביבה החברתית של דמות מרכזית בספר הקריאה המונחית שקראתם. מה הם הקונפליקטים והבעיות שיוצרת הסביבה שתיארתם? הסבירו והדגימו כיצד הדמות מתמודדת איתם.

8. ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. מהו, לדעתכם, הנושא המרכזי בספר הקריאה המונחית שקראתם? הסבירו והדגימו כיצד נושא זה בא לידי ביטוי בשלבים שונים בעלילה. (15 נקודות)
- ב. האם, לדעתכם, נושא זה רלוונטי לקוראים בני זמננו? נמקו את דבריכם. (10 נקודות)

בהצלחה!